

METODOLOŠKO POJASNILO

Martina Stare, Rihard Tomaž Inglič, Nejc Kebe, Petra Pečan

ŽIVLJENJSKI POGOJI

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Življenjski pogoji, Slovenija, letno (Prva objava)
- Življenjski pogoji, podrobni podatki, Slovenija, letno (Elektronska objava)

Priložnostni moduli – posebni vsebinski sklopi:

- Prezadolženost, potrošnja in premoženje, Slovenija, 2020 (Prva objava)
- Prezadolženost, potrošnja in premoženje, Slovenija, 2020 (Elektronska objava)
- Medgeneracijski prenos prikrajšanosti, Slovenija, 2019 (Prva objava)
- Medgeneracijski prenos prikrajšanosti, podrobni podatki, Slovenija, večletno (Elektronska objava)
- Blaginja, Slovenija, 2018 (Prva objava)
- Zdravje in zdravje otrok, Slovenija, 2017 (Prva objava)
- Dostopnost do storitev, Slovenija, 2016 (Prva objava)
- Socialna vključenost, Slovenija, 2015 (Prva objava)
- Materialna prikrajšanost, Slovenija, 2014 (Prva objava)
- Blaginja, Slovenija, 2013 (Prva objava)
- Stanovanjske razmere in dostopnost do osnovnih storitev, Slovenija, 2012 (Prva objava)

Q

Februar 2022

Kazalo

1	NAMEN.....	3
2	PRAVNI OKVIR.....	3
3	ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI.....	5
4	IZBOR ENOT OPAZOVANJA.....	6
5	ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV.....	6
6	DEFINICIJE.....	10
7	POJASNILA.....	18
8	OBJAVLJANJE PODATKOV.....	21
9	REVIDIRANJE PODATKOV.....	23
10	DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA.....	27

1 NAMEN

Namen objave podatkov je prikaz kakovosti življenja v Sloveniji: v kakšnih življenjskih razmerah bivajo osebe v gospodinjstvih, kako se vključujejo v družbo in kateri dejavniki vplivajo na njihovo večjo ali manjšo socialno vključenost.

Ključne statistike, ki jih objavljamo, so:

- stopnja tveganja revščine (% oseb, število)
- stopnja tveganja socialne izključenosti (% oseb, število)
- stopnja materialne prikrajšanosti (% oseb, število)
- splošno zadovoljstvo z življenjem (% oseb, povprečna ocena)
- dostopnost izbranih dobrin (% oseb)
- delež gospodinjstev, ki se soočajo s posameznimi težavami v stanovanju
- delež gospodinjstev, ki si lahko privoščijo enotedenske letne počitnice za vse člane gospodinjstva
- delež gospodinjstev, ki bi si lahko privoščili nepričakovane izdatke
- delež gospodinjstev glede na to, kako preživijo mesec s svojimi prihodki
- delež gospodinjstev glede na to, kakšno finančno breme so zanje stanovanjski stroški
- delež gospodinjstev glede na to, ali zamujajo s plačilom rednih stanovanjskih stroškov, najemnine ali hipoteke, z odplačilom potrošniških kreditov ali nakupov na obroke
- delež gospodinjstev, ki prejemajo materialno in/ali denarno pomoč od dobrodelnih organizacij

2 PRAVNI OKVIR

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki](#) (Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01)
- [Uredba evropskega parlamenta in Sveta \(ES\) z dne 16. junija 2003 o statistiki Skupnosti o dohodku in življenjskih pogojih \(EU-SILC\)](#) (CELEX: 32003R1177) – veljavna do vključno leta 2020
- [Uredba \(EU\) 2019/1700 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. oktobra 2019 o ustanovitvi skupnega okvira za evropsko statistiko v zvezi z osebami in gospodinjstvi na podlagi podatkov na individualni ravni, zbranih z vzorci, spremembi uredb](#) (CELEX:32019R1700)
- [Izvedbena uredba Komisije \(EU\) 2019/2242 z dne 16. decembra 2019 o določitvi tehničnih postavk podatkovnih nizov, tehničnih formatov ter podrobne ureditve in vsebine poročil o kakovosti glede organizacije vzorčne raziskave na področju dohodka in življenjskih pogojev v skladu z Uredbo \(EU\) 2019/1700 Evropskega parlamenta in Sveta](#) (CELEX:32019R2242)

Pravni okvir za priložnostne module:

- [Uredba Komisije \(ES\) št. 16/2004 z dne 6. januarja 2004 o izvajanju Uredbe \(ES\) št. 1177/2003 Evropskega parlamenta in Sveta o statistiki Skupnosti o dohodku in življenjskih pogojih \(EU-SILC\) glede seznamov ciljnih sekundarnih spremenljivk v zvezi z medgeneracijskim širjenjem revščine \(CELEX: 32004R0016\)](#)
- [Uredba Komisije \(ES\) št. 13/2005 z dne 6. januarja 2005 o izvajanju Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta \(ES\) št. 1177/2003 o statistiki Skupnosti o dohodku in življenjskih pogojih \(EU-SILC\) glede seznama ciljnih sekundarnih področij in spremenljivk, ki se nanašajo na »vključenost v družbo« \(CELEX: 32005R0013\)](#)
- [Uredba Komisije \(ES\) št. 315/2006 z dne 22. februarja 2006 o izvajanju Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta \(ES\) št. 1177/2003 o statistiki Skupnosti o dohodku in življenjskih pogojih \(EU-SILC\) glede seznamov ciljnih sekundarnih spremenljivk v zvezi s stanovanjskimi razmerami \(CELEX: 32006R0315\)](#)
- [Uredba Komisije \(ES\) št. 215/2007 z dne 28. februarja 2007 o izvajanju Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta \(ES\) št. 1177/2003 o statistiki Skupnosti o dohodku in življenjskih pogojih \(EU-SILC\) glede seznama ciljnih sekundarnih spremenljivk v zvezi s prezadolženostjo in finančno izključenostjo \(CELEX: 32007R0215\)](#)
- [Uredba Sveta \(ES\) št. 362/2008 z dne 14. aprila 2008 o izvajanju Uredbe \(ES\) št. 1177/2003 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. junija 2003 o statistiki Skupnosti o dohodku in življenjskih pogojih \(EU-SILC\) glede seznamov ciljnih sekundarnih spremenljivk za leto 2009 v zvezi s pomanjkanjem materialnih dobrin \(CELEX: 32008R0362\)](#)
- [Uredba Komisije \(ES\) št. 646/2009 z dne 23. julija 2009 o izvajanju Uredbe \(ES\) št. 1177/2003 Evropskega parlamenta in Sveta o statistiki Skupnosti o dohodku in življenjskih pogojih \(EU-SILC\) glede seznama ciljnih sekundarnih spremenljivk o delitvi sredstev v gospodinjstvu za leto 2010 \(CELEX: 32009R0646\)](#)
- [Uredba Komisije \(EU\) št. 481/2010 z dne 1. junija 2010 o izvajanju Uredbe \(ES\) št. 1177/2003 Evropskega parlamenta in Sveta o statistiki Skupnosti o dohodku in življenjskih pogojih \(EU-SILC\) glede seznama ciljnih sekundarnih spremenljivk za leto 2011 v zvezi z medgeneracijskim prenosom prikrajšanosti \(CELEX: 32010R0481\)](#)
- [Uredba Komisije \(EU\) št. 1157/2010 z dne 9. decembra 2010 o izvajanju Uredbe \(ES\) št. 1177/2003 Evropskega parlamenta in Sveta o statistiki Skupnosti o dohodku in življenjskih pogojih \(EU-SILC\) glede seznama ciljnih sekundarnih spremenljivk o stanovanjskih razmerah za leto 2012 \(CELEX: 32010R1157\)](#)
- [Uredba Komisije \(EU\) št. 62/2012 z dne 24. januarja 2012 o izvajanju Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta \(ES\) št. 1177/2003 o statistiki Skupnosti o dohodku in življenjskih pogojih \(EU-SILC\) glede seznama ciljnih sekundarnih spremenljivk o dobrem počutju za leto 2013 \(CELEX: 32012R0062\)](#)
- [Uredba Komisije \(EU\) št. 112/2013 z dne 7. februarja 2013 o izvajanju Uredbe \(ES\) št. 1177/2003 Evropskega parlamenta in Sveta o statistiki Skupnosti o dohodku in življenjskih pogojih \(EU-SILC\) glede seznama ciljnih sekundarnih spremenljivk za leto 2014 v zvezi z materialno deprivacijo \(CELEX: 32013R0112\)](#)

- [Uredba Komisije \(EU\) št. 67/2014 z dne 27. januarja 2014 o izvajanju Uredbe \(ES\) št. 1177/2003 Evropskega parlamenta in Sveta o statistiki Skupnosti o dohodku in življenjskih pogojih \(EU-SILC\) glede seznama ciljnih sekundarnih spremenljivk za leto 2015 v zvezi z družbenim in kulturnim udejstvovanjem ter materialno deprivacijo \(CELEX: 32014R0067\)](#)
- [Uredba Komisije \(EU\) 2015/245 z dne 16. februarja 2015 o izvajanju Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta \(ES\) št. 1177/2003 o statistiki Skupnosti o dohodku in življenjskih pogojih \(EU-SILC\) glede seznama ciljnih sekundarnih spremenljivk za leto 2016 v zvezi z dostopom do storitev \(CELEX: 32015R0245\)](#)
- [Uredba Komisije \(EU\) 2016/114 z dne 28. januarja 2016 o izvajanju Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta \(ES\) št. 1177/2003 o statistiki Skupnosti o dohodku in življenjskih pogojih \(EU-SILC\) glede seznama ciljnih sekundarnih spremenljivk o zdravju in zdravju otrok za leto 2017 \(CELEX: 32016R0114\)](#)
- [UREDBA KOMISIJE \(EU\) 2017/310 z dne 22. februarja 2017 o izvajanju Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta \(ES\) št. 1177/2003 o statistiki Skupnosti o dohodku in življenjskih pogojih \(EU-SILC\) glede seznama ciljnih sekundarnih spremenljivk o materialni prikrajšanosti, dobrem počutju in stanovanjskih težavah za leto 2018 \(CELEX: 32017R0310\)](#)
- [UREDBA KOMISIJE \(EU\) 2018/174 z dne 2. februarja 2018 o izvajanju Uredbe \(ES\) št. 1177/2003 Evropskega parlamenta in Sveta o statistiki Skupnosti o dohodku in življenjskih pogojih \(EU-SILC\) glede seznama ciljnih sekundarnih spremenljivk o medgeneracijskem prenosu prikrajšanosti, sestavi gospodinjstva in razvoju dohodka za leto 2019 \(Besedilo velja za EGP\)\(CELEX: 32018R0174\)](#)
- [Uredba Komisije \(EU\) 2019/414 z dne 14. marca 2019 o izvajanju Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta \(ES\) št. 1177/2003 o statistiki Skupnosti o dohodku in življenjskih pogojih \(EU-SILC\) glede seznama ciljnih sekundarnih spremenljivk za leto 2020 v zvezi s prezadolženostjo, potrošnjo in premoženjem ter delom \(CELEX:32019R0414\)](#)
- [Zdravje otrok, dostopnost otrok do zdravstvenih storitev, materialna prikrajšanost otrok, življenjski pogoji otrok v družinah ločenih staršev oz. v vzpostavljenih družinah \(del Aneksa II izvedbene uredbe \(EU 2019/2242\) \(Ad-hoc modul\) \(CELEX:32019R2242\)](#)

3 ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enota, ki jo opisujejo objavljeni podatki o življenjskih pogojih, so zasebna gospodinjstva in osebe, ki živijo v teh gospodinjstvih v Sloveniji.

Glavne opazovane značilnosti gospodinjstev so stanovanjske razmere, finančni položaj gospodinjstev, posedovanje trajnih potrošnih in drugih dobrin ter pomoč dobrodelnih organizacij.

Glavne opazovane značilnosti oseb so splošno zadovoljstvo z življenjem, splošno zdravstveno stanje ter materialna prikrajšanost oz. dostopnost izbranih dobrin.

4 IZBOR ENOT OPAZOVANJA

Raziskovanje je vzorčno. Osnova za vzorčni okvir je Centralni register prebivalstva (CRP), poleg tega pa v postopku določitve okvira uporabimo kot vir še podatke iz Registra nepremičnin, Registra gospodinjstev ter anketne podatke iz preteklih let. V vzorčni okvir so vključene osebe, stare vsaj 16 let, ki so v času izbora vzorca prebivalci Slovenije in ne živijo v institucijah (domovih za ostarele, socialnovarstvenih zavodih, študentskih domovih, vojašnicah, zaporih, samostanih ipd.).

Vzorčni načrt je dvostopenjski stratificiran. Najprej se v vsakem stratumu sistematično izberejo enote prve stopnje (vzorčne enote), nato se v vsaki izbrani vzorčni enoti sistematično izberejo še osebe. Pri izboru vzorčnih enot uporabimo eksplicitno stratifikacijo po tipih naselja (6 stratumov) ter implicitno stratifikacijo po statističnih regijah. Vsaka izbrana oseba nas vodi v gospodinjstvo, v katerem nato zberemo podatke za gospodinjstvo kot celoto, nekatere podatke za vse člane gospodinjstva ter nekatere podatke le za izbrano osebo.

Vzorčni načrt ima štiriletno rotacijsko shemo. Gospodinjstva ostanejo v vzorcu štiri leta oz. v štirih valovih; to pomeni, da je vzorec sestavljen iz štirih rotacijskih skupin. Vsako leto ena rotacijska skupina izpade iz vzorca, eno rotacijsko skupino pa vključimo v vzorec na novo. Vsaka rotacijska skupina mora biti reprezentativna za ciljno populacijo.

Bruto velikost vzorca je vsako leto približno 13.000 gospodinjstev. Ker del gospodinjstev zavrača sodelovanje, z delom gospodinjstev nam ne uspe vzpostaviti stika, del pa jih je za raziskovanje neustrezen, je končna, neto velikost vzorca približno 8.500 gospodinjstev ali približno 25.000 oseb. *Posebnost pa je leto 2021:* vzorec je bil zaradi izključno telefonskega anketiranja močno povečan, in sicer je bilo izbranih skoraj 32.000 gospodinjstev. Zaradi nedostopnosti telefonskih števil je bila končna neto velikost vzorca približno 7.100 gospodinjstev ali približno 20.000 oseb.

5 ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Podatke zbiramo enkrat letno.

Podatke zbiramo v letnem statističnem raziskovanju Življenjski pogoji (EU-SILC - ang. Statistics on Income and Living Conditions). Podatke pridobimo:

- z osebnim anketiranjem (tj. na terenu) s pomočjo prenosnega računalnika (CAPI) na podlagi vprašalnika Življenjski pogoji (EU-SILC);
- s telefonskim anketiranjem (CATI) na podlagi vprašalnika Življenjski pogoji (EU-SILC);
- iz administrativnih in drugih zbirk:

- Finančne uprave (FURS): dohodnina in drugi viri
 - Zavoda za zaposlovanje (ZRSZ): nadomestila za brezposelne, denarna pomoč, register brezposelnih,
 - Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ): socialni prejemki, družinski prejemki, štipendije,
 - Agencije za kmetijske trge in razvoj podeželja (ARSKTRP): kmetijske subvencije,
 - Ministrstva za notranje zadeve (MNZ): Centralni register prebivalstva (CRP), Evidenca gospodinjstev,
 - Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (ZPIZ): pokojnine in drugi viri,
 - Zavoda za zdravstveno zavarovanje (ZZZS): status neaktivnih oseb,
- Iz lastnih virov SURS:
 - Delovno aktivno prebivalstvo (DAK),
 - Sestava prebivalstva (DEM-PREB/ČL) in Socioekonomske značilnosti prebivalstva in selivcev (SEL-SOC)
 - Dohodki prebivalstva (RAVEN_DOH)

Zbrani podatki so tako kombinacija podatkov, pridobljenih z anketnim **vprašalnikom – CATI in CAPI** (leto izvedbe SILC) – in podatkov iz **administrativnih in drugih zbirk podatkov**, ki se večinoma nanašajo na leto pred izvedbo raziskovanja (referenčno leto za dohodek). Iz obstoječih administrativnih in drugih zbirk pridobimo podatke, vezane na dohodke, pa tudi nekatere druge informacije, ki jih povežemo s podatki, pridobljenimi z vprašalnikom.

Z uporabo registrov in administrativnih virov bistveno razbremenimo anketirance, hkrati pa se precej poceni tudi izvedba raziskovanja.

Telefonsko anketiranje (CATI) poteka približno dva meseca in pol (od sredine januarja do konca marca). Terensko anketiranje (CAPI) pa poteka približno pet mesecev, v prvi polovici leta (do sredine junija). Izbrane osebe oz. gospodinjstva so o izvajanju raziskovanja (času anketiranja oziroma o prihodu anketarja) vnaprej obveščena, sodelovanje pa je prostovoljno. Po telefonu anketiramo gospodinjstva, ki so že sodelovala v preteklem letu (raziskovanje je panelno, kar pomeni, da isto gospodinjstvo anketiramo 4 leta zapored), zato je vprašalnik nekoliko krajši, saj nekatere podatke že imamo oz. jih samo preverimo. Anketiranje na terenu s prenosnimi računalniki traja nekoliko dlje. Anketarji obišejo gospodinjstva, ki so prvič vključena v vzorec, in tista gospodinjstva, ki nimajo ali niso povedala telefonske številke. Poleg tega pa po končanem telefonskem anketiranju razporedimo za terensko anketiranje tudi vsa tista gospodinjstva, s katerimi ni bilo mogoče vzpostaviti stika po telefonu, tiste, ki so želeli, da jih anketiramo osebno (na terenu), ter tiste, ki so se preselili v drugo zasebno gospodinjstvo v Sloveniji.

Zbiranje podatkov v letu 2020 - pojav epidemije covida-19

Zaradi epidemije covida-19 smo bili v letu 2020 primorani prilagoditi način, pa tudi obdobje, zbiranja podatkov. V letu 2020 smo podatke na ustaljen (zgoraj opisan) način zbirali do zaprtja države, v sredini marca. Z zbiranjem smo

nadaljevali od sredine maja do sredine septembra. Tudi za prvo anketiranje smo zaradi preprečevanja širjenja okužb, anketirancem ponudili anketiranje po telefonu (CATI). Kljub temu se je večino anket opravilo osebno na terenu (CAPI). Zaradi posledic epidemije covid-19 in dveh obdobj zbiranja podatkov: pred zdravstveno krizo (januar – marec) in v času zdravstvene krize oz. po prvem valu epidemije covid-19 (maj – september), podatki za 2020 niso popolnoma primerljivi s podatki iz prejšnjih let.

Zbiranje podatkov v letu 2021 - nadaljevanje epidemije covid-19

Zaradi epidemije covid-19 zbiranje v letu 2021, po ustaljeni poti, ki je veljala do izbuha epidemije, ni bilo možno. Podatke smo zbirali samo preko telefonsko podprtega računalniškega anketiranja (CATI). Predvsem zaradi nedostopnosti telefonskih števil iz javnih zbirk podatkov, je bil zelo povečan vzorec, stopnja odgovora pa precej nižja, kot pretekla leta, ko smo podatke za prvo anketiranje vedno zbirali z računalniško podprtim osebnim anketiranjem na terenu (CAPI). Tudi obdobje zbiranja podatkov je bilo daljše kot pretekla leta (izjema je že omenjeno leto 2020), od februarja do konca septembra. Zaradi omenjenih posebnih okoliščin zbiranja, podatki niso popolnoma primerljivi s podatki iz prejšnjih let.

Vprašalnik je razdeljen na tri večje vsebinske sklope. Prvi del vsebuje uvodna vprašanja, s katerimi ugotovimo, ali je gospodinjstvo za anketiranje ustrezno (ali izbrana oseba prebiva na naslovu), in t. i. register oseb, iz katerega dobimo osnovne podatke o vseh osebah, ki živijo v gospodinjstvu. Sledi sklop vprašanj, ki se nanaša na gospodinjstvo kot celoto in na osebe, ki živijo v gospodinjstvu. Vprašanja v zadnjem sklopu pa so namenjena izbrani osebi.

Od podatkov, ki jih pridobimo od gospodinjstva, se na posamezno osebo v gospodinjstvu nanašajo podatki z naslednjo vsebino:

- demografski podatki,
- sorodstvena razmerja,
- zaposlitveni status,
- izobrazba,
- prostovoljna zavarovanja (pokojninsko in življenjsko),
- nadomestila iz zaposlitve in bolniška odsotnost,
- službeni avto, ki se uporablja v zasebne namene,
- otroško varstvo,
- materialna prikrajšanost oz. dostopnost izbranih dobrin (obleke, čevlji, družjenja, manjši znesek denarja, plačljive prostočasne aktivnosti).

Na gospodinjstvo kot celoto se od pridobljenih podatkov nanašajo podatki z naslednjo vsebino:

- lastnosti stavbe in stanovanja,
- lastništvo stanovanja,
- hipotekarno posojilo za stanovanje,
- finančni položaj – mnenjska vprašanja,
- stanovanjski stroški in najemnina,
- razpoložljivost trajnih potrošnih in drugih dobrin,

- nekateri prejemki in materialna ter denarna pomoč dobrodelnih organizacij,
- denarni prenosi med gospodinjstvi,
- poraba dobrin iz lastne proizvodnje,
- dohodek gospodinjstev, ki imajo kmetijo.

Na izbrano osebo se nanašajo podatki z naslednjo vsebino:

- status aktivnosti in zaposlitev,
- zdravje in dostopnost do zdravnikov.

Na osebo, ki odgovarja na vprašalnik (izbrana oseba ali drug član njenega gospodinjstva) se nanašajo podatki z naslednjo vsebino:

- splošno zadovoljstvo z življenjem
- splošno zadovoljstvo s finančnim stanjem gospodinjstva
- splošno zadovoljstvo z medosebnimi odnosi
- zaupanje v neznane ljudi

Podatki, ki se nanašajo na prej navedene vsebine, se zbirajo in objavijo vsako leto. Poleg standardnih vprašanj, tj. takih, ki se ponovijo vsako leto, vključimo v vprašalnik tudi dodaten, za tisto leto poseben sklop vprašanj (t. i. priložnostni modul), s katerimi pridobimo podatke, ki še dodatno osvetlijo življenjske razmere prebivalcev.

Leto	Vsebina priložnostnega modula
2005	Medgeneracijski prenos revščine
2006	Socialna vključenost
2007	Stanovanjske razmere
2008	Prezadolženost in finančna izključenost
2009	Materialna prikrajšanost
2010	Delitev sredstev v gospodinjstvu
2011	Medgeneracijski prenos prikrajšanosti
2012	Stanovanjske razmere in dostopnost do osnovnih storitev
2013	Blaginja
2014	Materialna prikrajšanost
2015	Socialna vključenost
2016	Dostopnost do storitev
2017	Zdravje in zdravje otrok
2018	Blaginja
2019	Medgeneracijski prenos prikrajšanosti
2020	Prezadolženost, potrošnja in premoženje
2021	Življenjski pogoji otrok

Objavljeni podatki, pridobljeni na podlagi vprašanj iz t. i. priložnostnih modulov, se nanašajo na otroke v gospodinjstvu, na izbrano osebo ali na celotno gospodinjstvo.

Anketna vprašanja (CAPI in CATI) se nanašajo na različna referenčna obdobja: trenutno (čas, ko poteka, se izvaja anketa), prejšnje leto, mesec, običajni mesec, v zadnjih dvanajstih mesecih, od septembra prejšnjega leta do časa

anketiranja, večino časa v prejšnjem letu, v zadnjem tednu, v zadnjih štirih tednih, v času mladosti, ko je bila oseba stara približno 14 let.

Vsi finančni podatki iz administrativnih virov se nanašajo na prejšnje leto oziroma na leto pred izvedbo raziskovanja SILC. Druge («nefinančne») informacije/podatki se nanašajo deloma na prejšnje leto, deloma pa tudi na tekoče leto (leto izvedbe SILC).

6 DEFINICIJE

Gospodinjstvo je vsaka družinska ali druga skupnost oseb, ki skupaj stanujejo in skupaj porabljajo dohodke za osnovne življenjske potrebe (stanovanje, hrano in drugo), ne glede na to, ali vsi člani stalno živijo v kraju, v katerem prebiva gospodinjstvo, ali pa nekateri izmed njih zaradi dela, šolanja ali iz drugih vzrokov dlje časa (do 12 mesecev) živijo drugje v Sloveniji ali v tujini.

Študenti so člani gospodinjstva, če živijo v študentskem domu, v najetem stanovanju ipd., vendar imajo z gospodinjstvom redne stike. Če imajo drugje svoje gospodinjstvo in prihajajo domov samo na obisk, pa jih ne štejemo za člane gospodinjstva. Študenti, ki so na študijskih izmenjavah in/ali študirajo v tujini, so člani gospodinjstva, če njihova celotna (neprekinjena) odsotnost ne traja več kot 12 mesecev.

Zajeta so samo zasebna gospodinjstva. Osebe, ki prebivajo v skupinskih gospodinjstvih, kot so samostani, socialnovarstveni zavodi, domovi za ostarele, zapori, študentski domovi ipd., niso zajete v to raziskovanje.

Stanovanjske razmere: podatki se nanašajo na različne kazalnike stanovanjskih razmer gospodinjstev in temeljijo na izjavi gospodinjstev:

- **slabo stanje stanovanja:** ta kazalnik ugotavljamo (merimo) s tremi vprašanji: ali imajo gospodinjstva težave s streho, ki pušča, z vlažnimi stenami/temelji/tlemi, s trhlimi okenskimi okvirji ali trhlimi tlemi;
- **ni primerne ogrevanja:** to pomeni, da si gospodinjstvo finančno ne more privoščiti primerno ogrevanega stanovanja;
- **pretemno stanovanje:** to pomeni, da v stanovanju nimajo dovolj dnevne svetlobe. Pri tem se ne upoštevajo vremenske razmere;
- **težave s hrupom:** ta kazalnik se upošteva pri gospodinjstvih, ki imajo težave zaradi hrupa sosedov ali hrupa z ulice (promet, tovarne, podjetja itd.);
- **onesnaženost okolja:** ta kazalnik se upošteva pri gospodinjstvih, ki imajo težave zaradi onesnaženosti okolja, umazanije ali drugih okoljskih problemov, ki jih povzročata promet in industrija;
- **kriminala:** ta kazalnik se upošteva pri gospodinjstvih, ki imajo v okolišju, kjer bivajo, težave zaradi kriminala, nasilja ali vandalizma.

Posedovanje izbranih dobrin: v zvezi s posedovanjem dobrin (telefon – fiksni ali mobilni –, barvi televizor, osebni računalnik, pralni stroj in avto) ni bistveno to, ali je gospodinjstvo lastnik posamezne dobrine, ampak to, ali ima gospodinjstvo možnost uporabljati določeno dobrino. Če gospodinjstvo

določene dobrine nima (je ne uporablja), sledi vprašanje, zakaj posamezne dobrine nima. Lahko je nima zato, ker si je ne more privoščiti iz finančnih razlogov, lahko pa je nima iz drugih razlogov (ker je npr. ne potrebuje ali ne želi imeti).

Pri osebнем avtomobilu se kot vozilo za zasebne namene šteje tudi kombinirano vozilo (kombi). Šteje se, da gospodinjstvo ima avto oz. možnost uporabe avtomobila tudi, če uporablja službeno vozilo za zasebne namene. Enako velja za osebni računalnik (če uporablja službeni osebni računalnik za zasebne namene) in tudi za službeni mobilni telefon (operater pri mobilnih telefonih ni pomemben).

Finančne zmožnosti gospodinjstev: podatki se nanašajo na različne kazalnike finančnega položaja gospodinjstev in temeljijo na izjavi gospodinjstev:

- **enotedenske letne počitnice:** upoštevajo se sedemdnevne počitnice zunaj doma: lahko v počitniški hišici/vikendu, pri prijateljih, sorodnikih ali sindikalnem domu. Bistveno je, ali si enotedenske letne počitnice glede na finančne zmožnosti lahko privoščijo vsi člani gospodinjstva;
- **mesni ali enakovredni vegetarijanski obrok vsaj vsak drugi dan:** bistveno je, ali si gospodinjstvo lahko privošči kakovostno hrano;
- **nepričakovani izdatki:** bistveno je, ali gospodinjstvo lahko poravnava nepričakovane izdatke iz lastnih sredstev (tj. ne da bi si moralo denar izposoditi ali najeti kredit). Višina nepričakovanih izdatkov za leto 2005: 350 EUR; za leto 2006: 375 EUR; za leto 2007: 440 EUR; za leto 2008: 470 EUR; za leto 2009: 495 EUR; za leto 2010: 545 EUR; od leta 2011 do leta 2018: 600 EUR; za leti 2019 in 2020: 650 EUR, za leto 2021: 700 EUR. Višina zneska nepričakovanih izdatkov je višina mesečnega praga tveganja revščine za enočlansko gospodinjstvo iz prejšnjega leta (zaokrožen znesek). (Za podrobnejša pojasnila glej metodologijo za področje »Dohodek, revščina in socialna izključenost«, metodološka pojasnila z naslovom »Kazalniki dohodka, revščine in socialne izključenosti«, poglavje 'Definicije - PRAG TVEGANJA REVŠČINE' – povezava je navedena v razdelku »Druga metodološka gradiva«);
- **kako gospodinjstva preživijo s svojimi prihodki:** predstavnik gospodinjstva izrazi svoje mnenje o tem, kako shajajo s svojimi prihodki oz. kako plačujejo vse skupne mesečne stroške glede na vse mesečne neto prihodke, ki jih dobijo posamezni člani gospodinjstva.
- **finančno stanje gospodinjstev v običajnem mesecu:** predstavnik gospodinjstva oceni katera trditev najbolje opiše finančno stanje njihovega gospodinjstva v običajnem mesecu: nekaj privarčujejo; živijo od prihrankov; za to da preživijo si izposojajo denar; ravno shajajo (preživijo, ne da bi kaj privarčevali, ne da bi živeli od prihrankov in ne da bi si morali izposojati denar).
- **koliko časa bi lahko gospodinjstva samo s prihranki živela na enaki ravni:** predstavnik gospodinjstva izrazi svoje mnenje o tem, koliko časa bi samo od prihrankov (ne bi prejeli nobenih dohodkov), lahko živeli na enaki ravni kot doslej.

Stanovanjski stroški so vsi stroški, povezani s stanovanjem: morebitni stanovanjski ali hipotekarni kredit, najemnina, zavarovanje, stroški za vodo, kanalizacijo, odvoz odpadkov, stroški za elektriko, plin, ogrevanje ipd. Gospodinjstvo izrazi svoje mnenje o tem, kakšno breme pomenijo ti stroški zanj:

so veliko breme, srednje veliko breme (nekoliko obremenilni) ali pa sploh niso breme. Podatki so prikazane v razdelku 'Finančna bremena'.

- **Stopnja preobremenjenosti s stanovanjskimi stroški** je odstotek oseb, ki živijo v gospodinjstvih, v katerih so stanovanjski stroški višji od 40 % celotnega razpoložljivega dohodka gospodinjstva.
- **Mediana obremenjenosti s stanovanjskimi stroški** je mediana (srednja vrednost) deleža stanovanjskih stroškov v celotnem razpoložljivem dohodku gospodinjstva.

Za podrobnejša pojasnila glej metodologijo za področje »Dohodek, revščina in socialna izključenost«, metodološka pojasnila z naslovom »Kazalniki dohodka, revščine in socialne izključenosti«, poglavje 'Definicije – STANOVANJSKI STROŠKI' – povezava je navedena v razdelku »Druga metodološka gradiva«.

Finančna bremena gospodinjstev: nakupi na obroke ali druga nestanovanjska posojila so za gospodinjstvo lahko veliko breme, srednje veliko breme (nekoliko obremenilna) ali pa to zanje sploh ni breme. Gospodinjstvo izrazi svoje mnenje.

Kredit ali nakup na obroke: upoštevani so vsi krediti, ki so jih najeli pri banki, hranilnici ali drugi finančni instituciji, pa tudi najeti krediti pri nebančnih organizacijah (npr. v zastavljalnica ali drugem kreditodajalcu, ki ni finančna institucija) ter nakupi na obroke (neposredno pri ponudniku blaga ali storitev), obnavljajoči se krediti (npr. krediti povezani s kreditnimi karticami, vendar samo tisti, ki so prekoračeni) in posojila sorodnikov / prijateljev (če so si denar izposodili pri sorodnikih, prijateljih, znancih).

Gospodinjstvo (en ali več njihovih članov) ima lahko najet en ali več kreditov oz. nakupov na obroke, za različne (spodaj naštet) namene.

Kredit ali nakup na obroke za naslednje namene:

- kredit za **nakup ali prenovo nepremičnine:** upoštevan je kredit za *nakup stanovanja*, v katerem živijo (sem spadajo vsi stanovanjski krediti/posojila, ki niso hipoteka); kredit za *prenovo stanovanja*, v katerem živijo (upoštevajo se večje investicije, kot je npr. menjava oken, stene, fasada, prenova kopalnice, nakup peči, menjava centralnega ogrevanja, radiatorjev, talno ogrevanje) ali za nakup *druge nepremičnine* (sem spadajo vikendi, počitniške hišice, druga stanovanja, garaže, poslovni prostori, gospodarska poslopja ali druge vrste nepremičnin, zemljišča oz. parcele itd., ki jih je gospodinjstvo pridobilo s kreditom, tudi s hipotekarnim kreditom. Nepremičnina se lahko nahaja v Sloveniji ali tujini);
- kredit ali nakup na obroke za **pohištvo, stanovanjsko opremo:** sem spadajo vsi krediti ali nakupi na obroke za vse vrste *pohištva* (kuhinjsko pohištvo, pohištvo za dnevno sobo, jedilnico, predsobo, kopalnico, spalnico, otroško sobo, računalniško sobo, vrtno pohištvo itd.), *stanovanjsko opremo* (npr. vzmetnice, oprema za razsvetljavo, žaluzije, ogledala, okrasni predmeti, itd.), *gospodinske aparate, belo tehniko* (hladilnik, zamrzovalnik, pralni stroj, sušilni stroj, pomivalni stroj, šivalni stroj, mikrovalovna pečica, štedilnik, klimatska naprava, grelne naprave, čistilne naprave, itd). Sem spada tudi *oprema za sprejemanje, snemanje in predvajanje zvoka ali slike* (radio, TV, video in DVD snemalnik, sistem

za domači kino, prenosni TV, MP3, MP4, iPod, itd.);

- kredit / lizing za nakup **prevoznega sredstva**: avtomobila, kombija, motornega kolesa, mopeda, prikolice, kolesa, drugih prevoznih sredstev;
- kredit ali nakup na obroke za **počitnice**: obročno odplačevanje počitniških poti, paketov/aranžmajev oz. stroškov nastanitev ipd.;
- kredit ali nakup na obroke za **zdravstveno oskrbo**: sem spadajo vse zdravstvene storitve in farmacevtski produkti, če jih v gospodinjstvu odplačujejo na obroke ali so za njih najeli kredit.
- kredit ali nakup na obroke za **izobraževanje**: obročno odplačevanje šolanja, študija, izobraževalnih tečajev, usposabljanj ipd.;
- kredit ali nakup na obroke za **pokrivanje vsakodnevnih izdatkov**: sem spada nakup živil in ostalih izdatkov, potrebnih za vsakodnevno življenje (tudi nakup energentov, npr. kurilno olje);
- kredit ali nakup na obroke za **financiranje poslovne ali poklicne dejavnosti**: sem spadajo predvsem poslovni kredit, za financiranje poslovne ideje, zagon podjetja ipd.;
- kredit ali nakup na obroke za **refinanciranje drugega kredita**: upoštevani so krediti, ki jih v gospodinjstvu najamejo zato, da z njim odplačajo drug kredit - refinanciranje kakršnegakoli drugega kredita;
- kredit ali nakup na obroke za **pomoč sorodnikom ali prijateljem**: upošteva se kakršenkoli kredit ali nakup na obroke, ki ga najamejo oz. imajo samo zaradi tega, da z njimi pomagajo sorodnikom in prijateljem. Lahko je to za nakup stanovanja, prenovo njihovega stanovanja (npr. nakup peči, menjavo centralnega ogrevanja...), za nakup njihovega pohištva, stanovanjske opreme, gospodinjskih aparatov oz. kakršenkoli kredit oz. nakup na obroke, ki je namenjen sorodnikom ali prijateljem;
- kredit ali nakup na obroke za **druge namene**: sem spadajo razni drugi krediti oz. nakupi na obroke, npr. odplačevanje mobilnega telefona na obroke, odplačevanje zavarovanja za stanovanje, hišo, zavarovanje avtomobila na obroke. Karkoli, kar ni zajeto v ostalih kategorijah odgovora.

Zadolžena gospodinjstva: upoštevana so gospodinjstva, ki so morala odplačevati vsaj en kredit ali nakup na obroke.

Povprečni mesečni znesek odplačila obroka kredita ali nakupa na obroke zadolženih gospodinjstev: pri tem so upoštevani mesečni zneski vseh kreditov ali nakupov na obroke skupaj (v primeru, da so morali v gospodinjstvu odplačevati več kreditov / nakupov na obroke).

Kolikšno **finančno breme** so nakupi na obroke ali druga nestanovanjska posojila / krediti za gospodinjstvo: lahko so veliko breme, srednje veliko breme (nekoliko obremenilna) ali pa sploh niso breme. Gospodinjstvo izrazi svoje mnenje.

Zamujanje gospodinjstev pri plačevanju: podatki se nanašajo na zamujanje pri plačevanju finančnih obveznosti gospodinjstev v zadnjih 12 mesecih pred anketiranjem iz finančnih razlogov:

- zamude roka plačila pri odplačevanju *nakupov na obroke* ali *nestanovanjskih posojil*

Nestanovanjska posojila so vsa posojila (kreditni), ki niso povezana z nakupom stanovanja, v katerem živijo. To so vsi potrošniški krediti in krediti, ki imajo vnaprej določene pogoje in obroke odplačevanja in jih je treba najeti pri banki, na primer kredit za avto, lizing za avtomobil, motorno kolo ali drugo tehnično opremo, krediti za počitnice, pohištvo ipd. K tem kreditom prištevamo tudi kredite za morebitno drugo stanovanje, počitniško hišico (vikend) ipd.

Nakupi na obroke so vsi odobreni nakupi pri ponudniku storitev oz. blaga, na primer nakup gospodinjskih naprav, opreme in manjših kosov pohištva, nakup kurilnega olja na obroke, plačilo počitnic na obroke ipd. Upošteva se tudi nakup na obroke s plačilnimi karticami oziroma kreditnimi karticami.

- zamujanje roka plačila *stanovanjskih stroškov*; pri plačevanju **stanovanjskih stroškov** so upoštevani stroški vode, komunalnih storitev, odvoza odpadkov, elektrike in stroški ogrevanja. Ni pa vključena najemnina in vračilo hipoteke. Večina gospodinjstev (99 %) ima stanovanjske stroške, vsako leto pa je približno 1 % tudi takih gospodinjstev, ki stanovanjskih stroškov nimajo. Gospodinjstva, ki nimajo stanovanjskih stroškov so upoštevana v kategoriji odgovora 'nikoli'.
- zamujanje roka plačila *nestanovanjskih stroškov*

Pri plačevanju **nestanovanjskih stroškov** so upoštevani, npr. računi za telefon, internet, televizijo, vrtec, šolsko prehrano, zdravstveno zavarovanje, šolnine.

Materialna in/ali denarna pomoč dobrotelčnih organizacij: za materialno pomoč se štejejo paketi s hrano in pralni prašek, rabljena oblačila in obutev, posoda, kuhinjski pripomočki, posteljnina, higienski pripomočki, šolske potrebščine, otroška oprema. Za denarno pomoč se šteje plačilo položnic (najemnina, stanovanjski stroški, ogrevanje, električna energija ...), plačilo zdravstvenih storitev, zavarovanja, nakup novih oblačil, obutve, plačilo vrtca, kosila, malice v šolah, šole v naravi, letovanje socialno ogroženih otrok.

Pri **subjektivni oceni spremembe dohodka gospodinjstev** gospodinjstva ocenjujejo višino mesečnega neto dohodka vseh članov gospodinjstva v tekočem letu glede na zadnjih 12 mesecev. V primeru, da se je dohodek spremenil (zvišal ali znižal), gospodinjstva navedejo tudi najpomembnejši razlog za zvišanje oz. znižanje dohodka.

Dohodek gospodinjstva – dohodkovni kvintilni razred: pri dohodku gospodinjstva razdelimo gospodinjstva na 5 dohodkovnih kvintilnih razredov. Ti se izračunajo glede na dohodek na ekvivalentnega člana gospodinjstva. V vsakem kvintilnem razredu je 20 % oseb; v prvem kvintilnem razredu so gospodinjstva z najnižjim, v petem kvintilnem razredu pa gospodinjstva z najvišjim ekvivalentnim dohodkom. Ekvivalentni dohodek se izračuna iz neto razpoložljivega dohodka celotnega gospodinjstva, in sicer tako, da se dohodek posameznega gospodinjstva deli s številom ekvivalentnih članov. Za izračun dohodka na ekvivalentnega člana smo uporabili OECD-jevo prilagojeno ekvivalenčno lestvico. Lestvica daje prvemu odraslemu članu utež 1, otrokom, mlajšim od 14 let, utež 0,3, drugim članom, starim vsaj 14 let, pa utež 0,5.

Tip gospodinjstva: določitev tipa gospodinjstva je odvisna od števila odraslih oseb in števila vzdrževanih otrok v gospodinjstvu. Med vzdrževane otroke (in

torej med člane gospodinjstva) štejemo otroke, ki so stari manj kot 18 let, in otroke, ki so stari od 18 do 24 let, ki niso delovno aktivni (tj. zaposleni ali samozaposleni) in živijo pri starših ali enem od staršev. Vse druge člane gospodinjstva štejemo za odrasle osebe. Otrok, star od 18 do 24 let, ki je delovno aktiven, se torej šteje za odraslo osebo.

Stanovanjsko razmerje gospodinjstva: podatki, izračunani glede na stanovanjsko razmerje, se prikazujejo za gospodinjstva, ki živijo v lastniških stanovanjih, za uporabnike stanovanj, in za osebe, ki živijo v najemniških stanovanjih. Uporabniki stanovanj so gospodinjstva, ki živijo na primer v stanovanjih sorodnikov, znancev, prijateljev in za ta stanovanja ne plačujejo najemnine.

Splošno zdravstveno stanje: oseba oceni svoje splošno zdravstveno stanje v času anketiranja. Vprašanje je mnenjsko. Pričakuje se, da oseba pri odgovoru ne upošteva morebitnih trenutnih zdravstvenih težav. Svojega splošnega zdravja ne primerja z osebami, ki so enake starosti, ali s preteklim ali prihodnjim stanjem. Gre za splošno zdravstveno stanje, ki zajema tudi fizično, socialno in čustveno stanje osebe.

Splošno zadovoljstvo z življenjem: oseba, s pomočjo lestvice od 0 (povsem nezadovoljen) do 10 (zelo zadovoljen) subjektivno oceni stopnjo zadovoljstva s svojim življenjem kot celoto, npr. s službo, družino, zdravjem, stanovanjem, finančnim stanjem gospodinjstva, krajem bivanja, s prijatelji, družabnim življenjem, medosebnimi odnosi, prostim časom, zelenimi rekreacijskimi površinami ipd.

Dostopnost izbranih dobrin: ugotavljamo, ali si oseba lahko privošči zamenjavo ponošenih oblačil z nakupom novih (rabljena oblačila se ne upoštevajo), ali ima dva para primernih čevljev (za različne vremenske razmere, v dobrem stanju), ali se vsaj enkrat na mesec dobi s prijatelji ali sorodniki ob pijači ali pri kosilu/večerji, ali se v prostem času redno udeležuje aktivnosti, ki jih je treba plačati, ali skoraj vsak teden porabi manjši znesek denarja zase, ali doma uporablja internet za osebno rabo. Oseba je materialno prikrajšana, če si določene dobrine ne more privoščiti iz finančnih razlogov.

Izdatki gospodinjstev za izbrane življenjske potrebščine: med izbrane izdatke za življenjske potrebščine so uvrščeni:

- izdatki za hrano in brezalkoholno pijačo, porabljeno doma;
- izdatki za hrano in pijačo zunaj doma: sem spadajo izdatki v gostinskih lokalih, restavracijah, bifejih, kavarnah, slaščičarnah; izdatki za hrano dostavljeno na dom; izdatki na delovnem mestu, šolska in študentska prehrana;
- izdatki za javni prevoz: sem spada potniški železniški prevoz, potniški prevoz z avtobusom, taksi, najem šoferja in avtomobila;
- izdatki za zasebni prevoz: upoštevani so izdatki za avtomobil ali druga prevozna sredstva, kot so: izdatki za gorivo, registracijo vozila in zavarovanje, redni servis, redno vzdrževanje in popravila; izdatki za prevoz s sodelavci, prijatelji, souporaba vozil, najem koles, skirojev ipd.

Izdatki obsegajo vrednosti kupljenega blaga in uporabljenih storitev ne glede na to, ali je bilo to plačano v gotovini ali s posojilom (kupljeno na kredit). Vključeni

so vsi izdatki članov, v običajnem mesecu.

Trenutni status aktivnosti je glavni status aktivnosti, ki je veljal za osebo v času anketiranja. V kategorijo »zaposleni« spadajo zaposleni, pripravniki, vajenci, tisti, ki opravljajo javna dela; v kategorijo »samozaposleni« spadajo poleg samozaposlenih tudi vsi, ki delajo po avtorskih ali podjemnih pogodbah, kmetje in pomagajoči družinski člani. »Drugi neaktivni« so gospodinje in za delo nezmožne osebe.

Najpogostejši status aktivnosti osebe se izračuna glede na prevladujoči status aktivnosti osebe v celem letu. Prevladujoči status aktivnosti osebe je status, ki je v letu pred anketiranjem veljal za to osebo vsaj sedem mesecev. Osebe, ki jim najmanj za sedem mesecev v letu ni mogoče določiti najpogostejšega statusa aktivnosti, se v izračunu ne upoštevajo. V kategorijo »drugi neaktivni« spadajo gospodinje, dijaki in študenti ter za delo nezmožne osebe.

Status tveganja revščine pove, ali oseba živi v gospodinjstvu, v katerem je ekvivalentni dohodek višji ali nižji od praga tveganja revščine. Za podrobnejša pojasnila glej metodologijo za področje »Dohodek, revščina in socialna izključenost«, metodološka pojasnila z naslovom »*Kazalniki dohodka, revščine in socialne izključenosti*«, poglavje 'Definicije - PRAG TVEGANJA REVŠČINE in STOPNJA TVEGANJA REVŠČINE' – povezava je navedena v razdelku »Druga metodološka gradiva«.

Status materialne prikrajšanosti pove, ali je oseba materialno prikrajšana ali ne. Materialno prikrajšane so osebe, ki živijo v gospodinjstvu, ki izkazuje pomanjkanje vsaj 3 ali vsaj 4 od 9 elementov materialne prikrajšanosti, in sicer samo take prikrajšanosti, ki je posledica omejenih finančnih virov gospodinjstva, ne pa lastne izbire oz. navad. Odstotek oseb, ki so materialno prikrajšane za najmanj 4 od 9 elementov materialne prikrajšanosti, se imenuje »**stopnja resne materialne prikrajšanosti**«. V prikazih podatkov, kjer se sklicujemo na status materialne prikrajšanosti, je prikazan odstotek oseb, ki so materialno prikrajšane za 4 od 9 elementov, vendar je izraz »resno« v večini prikazih (zaradi lažje interpretacije) izpuščen.

V izračunu je upoštevanih naslednjih devet elementov materialne prikrajšanosti:

1. zamuda pri plačilu hipoteke ali najemnine, rednih stanovanjskih stroškov, obrokov za kredit ali drugih odplačil posojil;
2. zmožnost gospodinjstva, da si vsi člani lahko privoščijo enotedenske (7-dnevne) letne počitnice zunaj doma (lahko tudi v lastni ali sindikalni počitniški hišici/stanovanju, pri prijateljih, sorodnikih, znancih);
3. zmožnost gospodinjstva, da si privoščijo mesni ali enakovreden vegetarijanski obrok vsaj vsak drugi dan;
4. zmožnost gospodinjstva, da iz lastnih sredstev (brez izposojanja denarja ali najemanja kreditov) poravnava nepričakovane izdatke v višini mesečnega praga tveganja revščine iz prejšnjega leta;
5. zmožnost gospodinjstva, da si zagotovi primerno ogrevano stanovanje;
6. gospodinjstvo si ne more privoščiti fiksnega ali mobilnega telefona;
7. gospodinjstvo si ne more privoščiti barvnega televizorja;
8. gospodinjstvo si ne more privoščiti pralnega stroja in
9. gospodinjstvo si ne more privoščiti osebne avtomobila.

Status materialne in socialne prikrajšanosti pove, ali je oseba materialno in socialno prikrajšana ali ne. Materialno in socialno prikrajšane so osebe, ki si zaradi omejenih finančnih virov gospodinjstva in ne lastne izbire oz. navad ne morejo privoščiti vsaj 5 od 13 elementov prikrajšanosti. Resno materialno in socialno prikrajšane so osebe, ki si zaradi omejenih finančnih virov gospodinjstva in ne lastne izbire oz. navad ne morejo privoščiti vsaj 7 od naslednjih 13 elementov prikrajšanosti: 1) rednega plačila hipoteke ali najemnine, rednih stanovanjskih stroškov, odplačevanja kreditov; 2) primerno ogrevanega stanovanja; 3) poravnave nepričakovanih izdatkov; 4) mesnega ali enakovrednega vegetarijanskega obroka vsaj vsak drugi dan; 5) enotedenskih letnih počitnic za vse člane gospodinjstva; 6) osebnega avtomobila; 7) zamenjave obrabljenega ali poškodovanega pohištva; 8) zamenjave ponošenih oblačil z novimi; 9) vsaj dveh parov primernih čevljev za različne vremenske pogoje; 10) druženja s prijatelji/sorodniki ob pijači/obroku vsaj enkrat na mesec; 11) rednega udeleževanja plačljivih pristočasnih aktivnosti; 12) vsakotedenske porabe manjšega zneska denarja zase; 13) dostopa do interneta od doma.

Za podrobnejša pojasnila glej metodologijo za področje »Dohodek, revščina in socialna izključenost«, metodološka pojasnila z naslovom »*Kazalniki dohodka, revščine in socialne izključenosti*«, razdelek 'MATERIALNA PRIKRAJŠANOST – povezava je navedena v poglavju »Druga metodološka gradiva«.

Status tveganja socialne izključenosti pove, ali je oseba izpostavljena tveganju socialne izključenosti ali ne. Gre za odstotek oseb, izpostavljenih tveganju socialne izključenosti. To so osebe, ki živijo pod pragom tveganja revščine ali so resno materialno prikrajšane ali živijo v gospodinjstvih z zelo nizko delovno intenzivnostjo. Osebe se štejejo samo enkrat, tudi če so zajete v dveh ali treh podkazalnikih.

Za podrobnejša pojasnila glej metodologijo za področje »Dohodek, revščina in socialna izključenost«, metodološka pojasnila z naslovom »*Kazalniki dohodka, revščine in socialne izključenosti*«, razdelek 'Definicije – KAZALNIKI EU 2020– povezava je navedena v poglavju »Druga metodološka gradiva«.

Medgeneracijski prenos prikrajšanosti: merimo v kolikšni meri se (morebitna) prikrajšanost prejšnje generacije (staršev) prenaša na naslednjo generacijo (otroke). Podatki se nanašajo na osebe, stare od 25 do 59 let in na obdobje, ko so bile te osebe stare približno 14 let.

Izbrane značilnosti staršev osebe v času, ko je bila stara približno 14 let: upoštevane so osebe, ki so v tistem času živele z materjo in / ali z očetom v istem gospodinjstvu ali pa so z njima imeli stike (mati oz. oče ni nujno biološki; upoštevana tudi mati oz. oče, ki so ju osebe smatrale za mamo ali očeta).

- *Dosežena izobrazba staršev:* upoštevana je najvišja dosežena stopnja izobrazba matere in očeta, ki sta ju dosegla v tistem času (osnovnošolska ali manj; srednješolska; višješolska, visokošolska).
- *Status aktivnosti staršev:* upoštevane je status aktivnosti matere oz. očeta v tistem času: zaposlen, samozaposlen, delovno neaktiven.

Finančni položaj gospodinjstva, v katerem je živela oseba v času, ko je bila stara približno 14 let: oseba izrazi svoje mnenje o tem, kašen je bil finančni položaj njenega gospodinjstva v tistem času.

Dostopnost izbranih dobrin v času, ko je bila oseba stara približno 14 let: podatki se nanašajo na dostopnost izbranih dobrin za vse otroke, mlajše od 18 let, ki so takrat živeli v gospodinjstvu (vključno z osebo, ki je v času anketiranja stara od 25 do 59 let). Če samo eden izmed otrok ni imel na voljo določene dobrine, se šteje, da dobrina ni bila dostopna. Merimo dostopnost naslednjih dobrin:

- **dnevno na voljo mesni oz. enakovredni vegetarijanski obrok:** upošteva se mesni oz. enakovredni vegetarijanski obrok, ki je bil na voljo vsak dan vsem otrokom, ki so takrat živeli v gospodinjstvu.
- **enotedenske letne počitnice za vse otroke gospodinjstva:** upoštevajo se enotedenske letne počitnice zunaj doma, tudi pri sorodnikih, prijateljih, s šolo ali z mladinskimi organizacijami, društvi, kolonije ipd. Otroci so bili lahko na počitnicah ločeno, ni potrebno, da so bili vsi otroci skupaj, pomembno je, da je vsak izmed otrok šel na počitnice vsaj za 7 dni na leto.
- **na voljo šolske potrebščine:** upoštevajo se osnovne šolske potrebščine: učbeniki, knjige, zvezki, delovni zvezki, oprema za športno vzgojo (npr. športna obutev, športna majica in hlače), ki so bili na voljo vsem otrokom, ki so takrat živeli v gospodinjstvu.

V tabelah je prikazan delež oseb, starih od 25 do 59 let, ki so v času mladosti (starost približno 14 let), živeli v gospodinjstvih, v katerih so bile omenjene dobrine na voljo vsem otrokom.

7 POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

Večina objavljenih podatkov je razčlenjena in prikazana po kohezijskih in statističnih regijah, skladno s Klasifikacijo statističnih teritorialnih enot v Evropski uniji (NUTS), tj. na ravni NUTS 2 in NUTS 3 (razlaga klasifikacij je dostopna na: <http://www.stat.si/statweb/Methods/Classifications>).

7.2 OBDELAVA PODATKOV

UREJANJE PODATKOV

Podatke statistično uredimo s kombinacijo sistematskih popravkov in postopkov vstavljanja podatkov. Pri vstavljanju podatkov uporabimo metodo notranjega darovalca, metodo notranjega darovalca za več spremenljivk, metodo rezanega povprečja, metodo prevzema zgodovinskih podatkov, metodo zgodovinskih podatkov s prilagoditvijo za povprečno rast, metodo zgodovinskih podatkov s prilagoditvijo za rast darovalca, metodo logičnega vstavljanja. V tem postopku izračunavamo tudi kazalnike kakovosti.

Več o statističnem urejanju podatkov lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Statistično urejanje podatkov](#).

UTEŽEVANJE

Z uteževanjem želimo doseči reprezentativnost vzorca, tako da so uteženi podatki čim boljše ocena opazovane populacije v določeni časovni točki.

Postopek uteževanja se določi glede na vzorčni načrt, neodgovor enote (manjkajoče odgovore) ter glede na razpoložljive pomožne populacijske spremenljivke, ki smo jih uporabili za kalibracijo.

Končna utež enote je tako produkt uteži zaradi verjetnosti izbora enot, uteži zaradi neodgovora ter kalibracijskega faktorja.

Uteži izračunavamo za vsako raven: za gospodinjstva, za osebe, za izbrane osebe in za osebe, ki odgovarjajo na vprašalnik. Za vsako raven izračunavamo še:

- začasne in končne uteži
- presečne in longitudinalne uteži.

Pri longitudinalnih utežeh izračunavamo:

- longitudinalne uteži za 2-letni panel
- longitudinalne uteži za 3-letni panel
- longitudinalne uteži za 4-letni panel

Posebej se izračunajo še posebne, presečne uteži za populacijo, staro 0–16 let (utež otrok).

7.3 INDEKSI

Indeksov ne računamo

7.4 NATANČNOST

V statističnih raziskovanjih prihaja do različnih vrst napak, ki vplivajo na točnost statistične ocene (npr. do vzorčnih napak, napak zaradi neodgovora, do merskih napak). Napake, ki jih lahko pripišemo slučajnim vplivom, določajo natančnost statistične ocene. Uporabnike statističnih podatkov opozorimo na manjšo natančnost ocene tako, da takšno oceno opremimo s posebno opozorilno oznako ali pa take ocene sploh ne objavimo.

1. V tabelah, kjer so ocenjeni deleži enot z določeno lastnostjo (izraženi v odstotkih), so omejitve pri objavi določene glede na standardne napake (SE) ocen deležev. V vseh objavljenih tabelah velja:

Če je standardna napaka (SE) ocene deleža

- 5 % ali manj ($SE \leq 5 \%$), je ocena dovolj natančna, zato je objavljena brez omejitve;

- od 5 % do vključno 15 % ($5 \% < SE \leq 15 \%$), je ocena manj natančna, zato se označi s črko M;
- večja od 15 % ($SE > 15 \%$), je ocena za objavo premalo natančna, zato je nadomeščena s črko N.

Več o natančnosti statističnih ocen lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Natančnost statističnih ocen](#).

7.5 DRUGA POJASNILA

Podatke o materialni in/ali denarni pomoči dobrodelnih organizacij zbiramo od leta 2012. Zbiramo jih z vprašalnikom, temeljijo pa na izjavi gospodinjstva. Objavljeni podatki, ki veljajo za tekoče leto, se nanašajo na leto pred anketiranjem (v raziskovanju EU-SILC je namreč referenčno obdobje za dohodek leto pred anketiranjem). Podatki za osebe (na ravni oseb) se izračunajo tako, da se podatek z ravni gospodinjstva prenese na vsako od oseb v tem gospodinjstvu.

Podatek o splošnem zadovoljstvu oseb z življenjem zbiramo od leta 2012. Nanaša se na osebe, stare 16 ali več let. Podatki o samooceni splošnega zadovoljstva z življenjem se prikazujejo kot odstotni delež (%) oseb z enako samooceno (0–4, 5–6, 7–8, 9–10) in odstotni delež oseb z neznanimi odgovori. Poleg tega deleža pa se prikazuje tudi povprečje vrednosti samoocen oseb v posamezni skupini.

Podatke o dostopnosti izbranih dobrin oz. o materialni prikrajšanosti oseb, starih 16 ali več let, zbiramo od leta 2014.

Podatke o spremembi neto dohodka gospodinjstev ter razlogih za spremembo zbiramo od leta 2019. Podatke zbiramo z anketnim vprašalnikom, temeljijo pa na izjavi gospodinjstva. Objavljeni podatki, ki veljajo za tekoče leto, se nanašajo na spremembo dohodka v zadnjih 12 mesecih.

Podatki o medgeneracijskem prenosu so na voljo za leto 2019; nekaj od njih pa tudi za leto 2011. Podatki se nanašajo na osebe, stare od 25 do 59 let (za leto 2011: osebe, stare od 25 do 58 let) in na obdobje, ko so bile te osebe stare približno 14 let. Priložnostni modul o medgeneracijskem prenosu prikrajšanosti se bo po novi uredbi Evropske komisije (ki je začela veljati leta 2021), zbiral na vsake 6 let (naslednjič leta 2023).

Podatke o kreditih, porabi, prihrankih smo prvič zbrali v letu 2020. Podatki se nanašajo na gospodinjstvo kot celoto. Priložnostni modul o prezadolženosti, porabi in premoženju se bo po novi uredbi Evropske komisije (ki je začela veljati leta 2021), zbiral vsakih 6 let (naslednjič leta 2026).

Z uvedbo nove uredbe pa se bodo nekatere vsebine, ki so se prej zbirale vsako leto zbirale na 3 leta. Med te spadajo nekatere spremenljivke iz trga dela in stanovanjskih razmer; prvič po novi uredbi je planirano izvajanje tega dela modula v letu 2023.

Trg dela: aktivno iskanje dela; pripravljenost takoj pričeti z delom; razlog za delo manj kot 30 ur na teden; število oseb zaposlenih na lokaciji dela; menjava službe v zadnjem letu in glavni razlog za to; leto najvišje dosežene izobrazbe.

Stanovanjske razmere: Kad ali tuš; stranišče na izplakovanje; težave s streho, ki pušča, vlažnimi stenami/tlemi, temelji ali trhlimi okenskimi okvirji; pretemno stanovanje; finančno breme stanovanjskih stroškov. Vse te naštete bomo na SURS ohranili na letni ravni, kar pomeni da bodo še naprej na voljo letni podatki, medtem, ko bo primerljivost na evropski ravni možna samo na tri leta. Naslednje spremenljivke, pa bodo tudi za Slovenijo dostopne samo na tri leta: težave s hrupom, onesnaženostjo okolja, kriminalom, vandalizmom; najnižji mesečni neto dohodek, s katerim bi lahko gospodinjstvo preživelo mesec; imputirana najemnina.

Zaradi zaokroževanja se vsote nekaterih objavljenih podatkov ne ujemajo.

8 OBJAVLJANJE PODATKOV

- Podatkovna baza SiStat: [Kakovost življenja](#) - Življenjski pogoji - Stanovanjski pogoji – Stanovanjske razmere. Podatki se prikazujejo v obliki odstotkov (odstotek gospodinjstev), po dohodku gospodinjstva (dohodkovnem kvintilnem razredu), tipu gospodinjstva, stanovanjskem razmerju gospodinjstva. Podatki po kohezijskih in statističnih regijah se prikazujejo po standardni klasifikaciji NUTS (tj. na ravneh NUTS 2 in NUTS 3).
- [Kakovost življenja](#) - Življenjski pogoji - Finančne zmožnosti gospodinjstev – Zmožnosti gospodinjstev – Stanovanjski stroški – Zamude s plačili – Finančna bremena – Pomoč dobrodelnih organizacij – Gibanje neto dohodka. Podatki se prikazujejo v obliki odstotkov (odstotek gospodinjstev), po dohodku gospodinjstva (dohodkovnem kvintilnem razredu), tipu gospodinjstva, stanovanjskem razmerju gospodinjstva, ponekod tudi po statusu tveganja revščine. Podatki o pomoči dobrodelnih organizacij se prikazujejo v obliki odstotkov (odstotek oseb in/ali odstotek gospodinjstev), po dohodku gospodinjstva (dohodkovnem kvintilnem razredu), tipu gospodinjstva, stanovanjskem razmerju gospodinjstva, najpogostejšem statusu aktivnosti, statusu tveganja revščine in izobrazbi. Podatki po kohezijskih in statističnih regijah se prikazujejo po standardni klasifikaciji NUTS (tj. na ravneh NUTS 2 in NUTS 3).
- [Kakovost življenja](#) - Življenjski pogoji - Dobrine – Dostopnost izbranih dobrin – Posedovanje izbranih dobrin. Podatki za dostopnost izbranih dobrin se prikazujejo v obliki odstotkov (odstotek oseb), po spolu, starostnih skupinah, izobrazbi, statusu aktivnosti, glede na dohodek gospodinjstva (dohodkovni kvintilni razred), status tveganja revščine, status materialne prikrajšanosti. Prikazujejo se samo na ravni Slovenije.
- [Kakovost življenja](#) - Življenjski pogoji - Blaginja – Splošno zadovoljstvo z življenjem. Podatki se prikazujejo v obliki odstotkov (odstotek oseb) in povprečij, in sicer po spolu, starostnih skupinah, izobrazbi, statusu aktivnosti, glede na dohodek gospodinjstva (dohodkovni kvintilni razred), status tveganja revščine, status materialne prikrajšanosti, splošno zdravstveno stanje. Podatki po kohezijskih in statističnih regijah se prikazujejo po standardni klasifikaciji NUTS (tj. na ravneh NUTS 2 in NUTS 3).

- [Kakovost življenja](#) - Življenjski pogoji – Medgeneracijski prenos prikrajšanosti. Podatki se prikazujejo v obliki odstotkov (odstotek oseb), in sicer po izbranih značilnostih staršev teh oseb v tistem času: po doseženi izobrazbi in statusu aktivnosti ter po takratnem finančnem položaju njihovega gospodinjstva. Podatki o finančnem položaju gospodinjstev in o dostopnosti izbranih dobrin v času, ko so bile te osebe stare 14 let, pa so razčlenjeni še glede na obdobje rojstva teh oseb in glede na število otrok v njihovem prvotnem gospodinjstvu v tistem času.
- [Kakovost življenja](#) – Poraba gospodinjstev. Prikazujejo se podatki o izdatkih izbranih življenjskih potrebščin, in sicer povprečni mesečni znesek v EUR, porabljen za posamezne izdatke v običajnem mesecu, in sicer po dohodku gospodinjstva (dohodkovnem kvintilnem razredu), tipu gospodinjstva, stanovanjskem razmerju gospodinjstva, velikosti gospodinjstva in statusu tveganje revščine.
- [Kakovost življenja](#) - Zdravje in zdravstvo - Splošno zdravstveno stanje. Podatki se prikazujejo v obliki odstotkov (odstotek oseb), po trenutnem statusu aktivnosti, starostnih skupinah, spolu in dohodku gospodinjstva (dohodkovnem kvintilnem razredu). Prikazujejo se samo na ravni Slovenije.
- Prva objava (Kakovost življenja, Življenjski pogoji): »Življenjski pogoji, Slovenija, letno«.
- Elektronska objava (Kakovost življenja, Življenjski pogoji): »Življenjski pogoji, podrobni podatki, Slovenija, letno«.
- Prva objava (Kakovost življenja, Življenjski pogoji): »Prezadolženost, potrošnja in premoženje, Slovenija, 2020«.
- Elektronska objava (Kakovost življenja, Življenjski pogoji): »Prezadolženost, potrošnja in premoženje, podrobni podatki, Slovenija, večletno«.
- Prva objava (Kakovost življenja, Življenjski pogoji): »Medgeneracijski prenos prikrajšanosti, Slovenija, 2019«.
- Elektronska objava (Kakovost življenja, Življenjski pogoji): »Medgeneracijski prenos prikrajšanosti, podrobni podatki, Slovenija, večletno«.
- Prva objava (Kakovost življenja, Življenjski pogoji): »Naslov priložnostnega modula« (podrobni podatki v Excel prilogi):
 - Blaginja, Slovenija, 2018
 - Zdravje in zdravje otrok, Slovenija, 2017
 - Dostopnost do storitev, Slovenija, 2016
 - Socialna vključenost, Slovenija, 2015
 - Blaginja, Slovenija, 2013
 - Stanovanjske razmere in dostopnost do osnovnih storitev, 2012
 - Medgeneracijski prenos prikrajšanosti, Slovenija, 2011
- Prva objava (Kakovost življenja, Dohodek, revščina in socialna izključenost): »Naslov priložnostnega modula« (podrobni podatki v Excel prilogi):
 - Materialna prikrajšanost, Slovenija, 2014
- Statøpis.

- Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ).
- Urad za makroekonomske analize in razvoj (UMAR).
- Evropski statistični urad (Eurostat).
- Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD).
- Regije v številkah.
- Boljši, slabši, povprečni.
- Evropski statistični urad (Eurostat)
- Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD).

9 REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Revidiranje podatkov je načrtovano. Zaradi potreb uporabnikov po pravočasnih informacijah objavimo v zbirki Prva objava (začasni podatki) podatke, ki ustrezajo merilom kakovosti uradnih statističnih podatkov, ne dosegajo pa kakovosti, ki jo je pri takih podatkih mogoče doseči s popolnim zajemom.

V obliki prve objave objavimo le podatke, ki se zberejo z anketnim vprašalnikom. Te podatke kasneje revidiramo oz. dopolnimo še s podatki iz registrskih in administrativnih virov, ker lahko novejši, popolnejši oziroma kakovostnejši podatki bistveno prispevajo h kakovosti odločanja na podlagi podatkov in ker so zaradi rokov objave, določenih z evropsko zakonodajo, objavljeni na podlagi nepopolnega zajema kot manj natančni. Končni podatki se zaradi teh podatkov in nadaljnjega statističnega urejanja podatkov lahko nekoliko razlikujejo od začasnih podatkov iz prve objave.

Končni podatki se objavljajo po različnih presekih v podatkovni bazi SiStat. Končni podatki iz priložnostnega modula se tudi objavljajo po različnih presekih, a ne v podatkovni bazi SiStat, temveč kot Excel priloga prve objave (končni podatki). Tehnični naslov vsakoletne prve objave je enak naslovu priložnostnega modula (glej razpredelnico na strani 5). To velja za priložnostne module od leta 2011. Prej so se podatki iz modulov objavljali v isti objavi, tj. skupaj s preostalimi podatki iz raziskovanja EU-SILC (prej področje: Življenjska raven; podpodročje: Anketa o življenjskih pogojih).

V obliki prve objave objavimo le podatke, ki se zberejo z anketnim vprašalnikom. Te podatke kasneje revidiramo oz. dopolnimo še s podatki iz registrskih in administrativnih virov, ker lahko novejši, popolnejši oziroma kakovostnejši podatki bistveno prispevajo h kakovosti odločanja na podlagi podatkov in ker so zaradi rokov objave, določenih z evropsko zakonodajo, objavljeni na podlagi nepopolnega zajema kot manj natančni. Končni podatki se zaradi teh podatkov in nadaljnjega statističnega urejanja podatkov lahko nekoliko razlikujejo od začasnih podatkov iz prve objave.

Končni podatki se objavljajo po različnih presekih v podatkovni bazi SiStat. V podatkovni bazi SiStat so poleg rednih (vsakoletnih) podatkov na voljo tudi podatki o nekaterih priložnostnih modulih, ki se ne zbirajo vsako leto. Tehnični naslov vsakoletne prve objave priložnostnega modula je enak naslovu

priložnostnega modula (glej razpredelnico na strani 5). To velja za priložnostne module od leta 2011 naprej. Prej so se podatki iz modulov objavljali v isti objavi, tj. skupaj s preostalimi podatki iz raziskovanja EU-SILC (prej področje: Življenjska raven; podpodročje: Anketa o življenjskih pogojih).

Podrobni podatki priložnostnih vsebin od leta 2011 do 2018 so na voljo kot Excel priloga prve objave (končni podatki). Od leta 2019 naprej pa so podrobni podatki priložnostnih modulov na voljo tudi v SiStat. Podatki z enako vsebino, zbrani pred letom 2019, se bodo tudi dopolnjevali v podatkovni bazi SiStat.

9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST

Leto 2008

- Pri podatku o slabem stanju stanovanja (težave s streho, ki pušča, z vlažnimi stenami/temelji/tlemi, s trhlimi okenskimi okvirji ali trhlimi tlemi) je prišlo do preloma v časovni vrsti leta 2008. Do leta 2008 smo spraševali za slabo stanje stanovanja z enim vprašanjem, od leta 2008 (vključno) pa sprašujemo s tremi ločenimi vprašanji, zato podatki od leta 2008 dalje niso popolnoma primerljivi s podatki iz prejšnjih let.
- Podrobni podatki v SiStat, razčlenjeni po kohezijskih in statističnih regijah, so na voljo od 2008 dalje.

Leto 2010

- Z letom 2010 smo spremenili obliko vprašanja o »oviranosti pri običajnih aktivnostih zaradi zdravstvenih težav« (poenotenje z vprašanjem iz EHIS), ki je osnova za izračun strukturnega kazalnika »leta zdravega življenja«, ki ga objavlja NIJZ. Nekoliko so se preoblikovala tudi vprašanja o neizpoljenih (zobo)zdravstvenih potrebah.
- V postopek izračunavanja uteži gospodinjstev za leto 2010 smo vključili podatke iz registrskega popisa prebivalstva 2011. Zaradi spremenjenega vira podatkov za uteževanje se je v populaciji povečalo število gospodinjstev, predvsem enočlanskih.

Leto 2011

- Do leta 2010 se kuhinja ni štela za sobo, od leta 2011 dalje se med sobe šteje tudi kuhinja, če meri vsaj 6 m² in jo gospodinjstvo uporablja tudi za jedilnico, dnevno sobo, delovno sobo ali za podobne namene. To vpliva na izračun kazalnika »stopnja prenaseljenosti stanovanja«, zato podatki za ta kazalnik od leta 2011 dalje niso primerljivi s podatki za prejšnja leta.

Leto 2012

- V letu 2012 smo v raziskovanje dodali naslednje spremenljivke: splošno zadovoljstvo z življenjem, neto mesečni dohodek vseh članov gospodinjstva in prejemanje denarne in/ali materialne pomoči od dobrodelnih organizacij. Podatka o splošnem zadovoljstvu z življenjem in o prejemanju denarne in/ali materialne pomoči od dobrodelnih organizacij sta od leta 2012 vključena tudi v podrobne tabele v podatkovni bazi SiStat.

Leto 2013

- Do leta 2013 je bilo vprašanje o pretemnem stanovanju nekoliko daljše, zato podatki, ki se nanašajo na »pretemno stanovanje«, in kazalnik »stopnja stanovanjske prikrajšanosti« od leta 2014 dalje niso popolnoma primerljivi s podatki za prejšnja leta.

Leto 2014

- Z letom 2014 smo spremenili vprašanje o najpogostejšem statusu aktivnosti. Do leta 2013 smo spraševali, kateri status aktivnosti je veljal za vprašano osebo večino časa v prejšnjem letu, od leta 2014 dalje pa sprašujemo, kateri statusi aktivnosti so veljali za vprašano osebo v prejšnjem letu in koliko mesecev je zanj veljal posamezni status, zato lahko zdaj natančneje določamo najpogostejši status aktivnosti osebe in delovno intenzivnost gospodinjstva.
- Naslednjih vprašanj od leta 2014 ni več v vprašalniku (smo jih opustili), ker jih pridobimo iz administrativnih virov:
 - vprašanja o prvem in drugem državljanstvu,
 - leto priselitve v Slovenijo,
 - dosežena stopnja izobrazbe (v vprašalniku je ostalo samo poenostavljeno, široko vprašanje zaradi vprašanja, ki sledi: kdaj je oseba dosegla določeno stopnjo izobrazbe; tega namreč ni v virih),
 - prejete ali dane preživnine,
 - obresti za vezane vloge, vloge na vpogled ipd.
- Od leta 2014 podrobneje sprašujemo, ali imajo v gospodinjstvu kredite, ki niso v zvezi z nakupom stanovanja; posebej sprašujemo o potrošniških kreditih, ki jih je treba najeti pri banki, in posebej o nakupih na obroke, ki jih ponujajo razni ponudniki storitev in blaga.
- Z letom 2014 smo skladno z uredbo uvedli vprašanja o materialni prikrajšanosti (7 spremenljivk: 1 na ravni gospodinjstva: »zamenjava pohištva«, 6 na ravni oseb: »nova oblačila«, »dva para čevljev«, »manjši znesek denarja zase«, »druženje ob pijači/kosilu/večerji vsaj enkrat na mesec«, »plačljive prostočasne aktivnosti«, »uporaba interneta doma«).

Leto 2015

- Z letom 2015 smo poenostavili vprašanja o lastni proizvodnji (pridelki iz vrta, sadovnjaka, kmetije in drugi pridelki). Ne zbiramo več podrobno podatkov o posameznih količinah pridelkov. Vrednost lastne proizvodnje ocenimo na podlagi informacij ter referenčnega vira APG za zbiranje in imputacije podatkov o lastni proizvodnji, zbranih za druga raziskovanja. Sprememba ne vpliva na rezultate, ker smo z objavo SILC 2013 prenehali objavljati kazalnike po dveh konceptih: »dohodek brez dohodka v naravi« in »dohodek z dohodkom v naravi«. Ker je bil delež lastne proizvodnje v dohodku gospodinjstev čedalje nižji in ker je bila razlika v stopnji tveganja revščine med obema konceptoma dohodka čedalje manjša in tudi zaradi uskladitve z Eurostatom, ki objavlja kazalnike le za »dohodek brez dohodka v naravi«, smo od objave podatkov za 2013 dalje tudi mi začeli objavljati kazalnike samo za »dohodek brez dohodka v naravi«.

- Na podlagi kognitivnega testiranja smo z letom 2015 nekoliko preoblikovali vprašanja o »zamenjavi pohištva« in »novih oblačilih«.

Leto 2016

- Z letom 2016 smo v vprašalnik dodali vprašanja o subvencionirani najemnini, kajti teh podatkov ni bilo več mogoče dobiti iz administrativnega vira.

Leto 2017

- Z letom 2017 smo na zahtevo Eurostata nekoliko preoblikovali vprašanja o materialni prikrajšanosti (»nova oblačila«, »dva para čevljev«, »manjši znesek denarja zase«). Večja sprememba pa je nastala v obliki vprašanja glede »zamenjave pohištva«.

Določena vprašanja smo v posameznem letu nekoliko preoblikovali (na podlagi testiranj ali Eurostatovih zahtev). Podatki se zaradi teh sprememb ne preračunavajo za nazaj, ker se običajno vprašanje spremeni tako, da preračun ni mogoč.

Leto 2020

- Z letom 2020 smo uvedli novo obliko vprašanja glede oviranosti zaradi kakršnihkoli zdravstvenih težav pri običajnih aktivnostih (t.i. GALI spremenljivka; *Global Activity Limitation Indicator - GALI*). Prej se je ta podatek zbiral z enim vprašanjem, od leta 2020 naprej pa s tremi, jasnimi in kratkimi vprašanji, saj je namen izmeriti dolgotrajno oviranost, tako, ki traja neprekinjeno že vsaj šest mesecev. Podatek o oviranosti uporabljajo na NIJZ (Nacionalni inštitut za javno zdravje) za izračun kazalnika Zdrava leta življenja.
- Zaradi epidemije covid-19, so se podatki v gospodinjstvih zbirali v dveh obdobjih, in sicer pred zdravstveno krizo (januar – marec) in v času zdravstvene krize oz. po prvem valu epidemije covid-19 (maj – september). Zaradi posledic epidemije in daljšega obdobja zbiranja podatki niso popolnoma primerljivi s podatki iz prejšnjih let.

Leto 2021

- Zaradi epidemije covid-19, so se podatki v gospodinjstvih zbirali samo preko telefonsko podprtega računalniškega anketiranja (CATI). Predvsem zaradi nedostopnosti telefonskih števil, je bila stopnja odgovora precej nižja, kot pretekla leta, ko smo podatke za prvo anketiranje vedno zbirali z računalniško podprtim osebnim anketiranjem na terenu (CAPI). Tudi obdobje zbiranja podatkov je bilo daljše kot pretekla leta (izjema je že omenjeno leto 2020), od februarja do konca septembra. Zaradi omenjenih posebnih okoliščin zbiranja, podatki niso popolnoma primerljivi s podatki iz prejšnjih let.

Metodološko pojasnilo o revidiranju podatkov je dostopno na spletni strani <http://www.stat.si/dokument/5296/RevidiranjeStatisticnihPodatkovMPsplosna.pdf>.

10 DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Metodološka gradiva na spletni strani SURS so dostopna na <https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>.

Vprašalnik:

- Življenjski pogoji (EU-SILC),

področje: Kakovost življenja, podpodročje: Življenjski pogoji

<https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>

Metodološka pojasnila:

- Kazalniki dohodka, revščine in socialne izključenosti

področje: Kakovost življenja, podpodročje: Dohodek, revščina in socialna izključenost

<https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>